

2. Percepții comparate în accesibilitatea și integrarea socială

2.1. Premisele și argumentarea cercetării

În societatea contemporană încă există dificultăți în accesul fizic la mijloacele de transport în comun, instituții, infrastructuri etc. precum și la integrarea socială pe care o persoană cu deficiențe de vedere le întâmpină.

Motivația acestei cercetări este dată de dorința de a identifica dificultățile pe care o persoană cu deficiențe de vedere le întâmpină în diferitele dimensiuni ale accesibilității precum și în integrarea sa socială. Astfel, scopul acestei lucrări este determinarea dificultăților pe care o persoană cu deficiențe de vedere le-ar putea întâmpina, având în vedere percepția acestora cât și percepția persoanelor fără dizabilități.

Cercetarea este de natură calitativă, având la bază metoda focus grupul. Prin această cercetare se dorește culegerea unor date de profunzime, ce privesc accesibilitatea informațională și fizică, precum și integrarea socială a persoanelor cu deficiențe de vedere.

Locul desfășurării cercetării a fost camera 302 din cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială din Universitatea Babeș-Bolyai, iar perioada în care s-a desfășurat este lunile ianuarie-martie 2008.

Aspectele vizate de natură deontologică sunt respectarea confidențialității a celor discutate, respectarea principiului în care toți participanții sunt egali, inclusiv cu cel care moderează acest

grup precum și păstrarea respectului reciproc. Toate acestea trebuie și sunt respectate în măsura în care se dorește realizarea unei cercetări de succes, elemente impuse în fiecare cercetare calitativă.

Premisele cercetării sunt:

a) Accesul la mediile cultural-informaționale și fizice sunt considerate dificile, de către persoanele cu deficiențe vizuale.

b) Există o similitudine între percepția persoanelor fără dizabilități și cele cu dizabilitate vizuală, în cea ce privește accesibilitatea la mediul informațional și fizic.

c) Percepția persoanelor fără dizabilități și percepția persoanelor cu deficiențe vizuale este asemănătoare în cea ce privește dificultățile întâmpinate de către persoanele cu deficiențe vizuale la integrarea socială.

d) Stigmatizarea este principalul factor ce împiedică integrarea socială a persoanelor cu deficiențe de vedere.

2.2. Scopul și obiectivele cercetării

Scopul cercetării este formarea unui ansamblu de idei și definiții ale integrării/incluziunii sociale, accesibilității la mediul cultural-educațional, comunicațional și fizic și a procesului de egalizarea șanselor și non discriminare, a persoanelor cu handicap vizual, prin prisma percepției și auto-percepției.

Obiectivele generale sunt:

A) Identificarea unor aspecte ale funcționalității incluziunii și integrării sociale în raport cu percepția persoanelor cu deficiențe vizuale.

B) Formarea unei viziuni generale asupra persoanelor cu dizabilități vizuale, în funcție de percepția persoanelor fără dizabilități.

Obiectivele specifice sunt:

- identificarea dificultăților întâmpinate în accesibilitatea la mediul fizic;
- identificarea dificultăților întâmpinate în accesul la mediul cultural-informațional și comunicațional;
- descrierea modului prin care principiile de egalizarea șanselor și de non discriminare sunt respectate, în funcție de percepția persoanelor cu deficiențe vizuale;
- desprinderea percepției pe care o au persoanele cu deficiențe de vedere asupra dificultăților întâmpinate în procesul de integrare socială.
- identificarea opiniilor persoanelor fără dizabilități asupra nivelului de accesibilitate a mediului cultural-informațional a persoanelor cu dizabilități vizuale.

- descrierea accesului la mediul fizic a persoanelor cu handicap vizual, din perspectiva persoanelor fără dizabilități;
- identificarea dificultăților de integrare socială a persoanelor cu handicap vizual prin prisma percepției persoanelor fără dizabilități;
- identificarea percepției persoanelor fără dizabilități, asupra funcționalității sociale a persoanelor cu deficiențe de vedere.

2.3. Expunerea metodologiei cercetării

Cercetarea cuprinde două loturi de subiecți

a. Populația persoanelor cu deficiențe de vedere, care, este investigată prin intermediul unui lot de 7-8 persoane cu deficiențe vizuale. Acestui lot îi corespund elemente caracterizatoare comune, precum apartenența la un mediu cultural-academic (fiind studenți sau absolvenți a unei universități), o vârstă apropiată (20-24 de ani) și dizabilitatea vizuală în care se încadrează o serie de deficiențe vizuale.

b. Cel de al doilea lot a fost format dintr-o subpopulație cuprinzând 7-9 persoane fără deficiențe vizuale. Elementele comune ce sunt caracteristice acestei populații sunt apartenența la un mediu cultural-academic (fiind studenți ai facultății de sociologie și asistență socială), vârsta apropiată (20-24 de ani) și faptul că toți sunt fără dizabilități.

Toate celelalte caracteristici și elemente: sexul, poziția economică, etc. ce definesc aceste două populații sunt eterogene.

Metoda de cercetare utilizată, este cea a **focus grupului**.

Interviul de tip focus grup a început să fie utilizat în științele sociale încă din anii '30. Aplicațiile acestei metode este legată de numele lui Paul Lazarsfeld și Robert Merton, care, pe parcursul celui de al Doilea Război Mondial au folosit această metodă (atunci sub numele de interviu focusat) pentru a evalua efectele propagandei naziste (P. Iluț, 1997: 95). În România această metodă începe să câștige teren din ce în ce mai mult și în domeniile științelor sociale. Pe lângă interviul individual, interviul de tip focus grup este una dintre cele mai importante surse de date de tip calitativ. Prin intermediul focus grupului se obțin date mai puțin concrete, dar care, sunt mai importante din punctul de vedere al modului de gândire și acționare al sferei umane; în a căror date se vor regăsi tendințe și moduri de comportament ale intervievaților și care nu sunt reprezentative neputând fi extrapolate întregii populații studiate (L. Surdu, 2001: la <http://www.iccv.ro/romana/articole/sescom/2002tineri/Laura%20Surdutineri%20cercetatori.pdf>). Focus grupul, în general, este definit ca fiind un grup de indivizi cu experiențe personale și cu interes comun întâlnindu-se pentru a discuta asupra acestora (Urden, 2003 în Roman Raczka, 2005: p. 167.), organizat pentru a explora un set de tematici specifice sau pentru confirmarea unor ipoteze (Greenbaum, 1993; Krueger, 1994; Stewart & Shamdasani, 1990 în Lai Fong Chiu, 2003: p. 170.); fiind o metodă apropiată în explorarea unor probleme delicate prin interacțiunea de grup (Kitzinger, 1994 în *ibidem*. 171). Conform definiției clasice (Morgan, 1988 în J. Hamel, 2001: p. 341.), reprezintă o metodă calitativă a cercetării sociale care constă în recrutarea unui sau a mai multor grupuri (6-12 persoane) selectate

prin criteriile de omogenitate, inițiind discuții cu teme comune, urmate de o analiză imediată prin culegerea opiniilor participanților (Morgan and Krueger, 1993 în *ibidem*). Este sugerat faptul că focus-grupul este un mijloc efectiv de colectare a datelor referitoare la informații și opinii (Hildebrandt, 1999 în *ibidem*, p. 168.) în care intervievatorul are rolul de moderator de grup, reflectându-se funcția de a ghida grupul (Krueger, 1994 *ibidem*).

Experții recomandă ca în cadrul unui "interviu de grup focalizat" întrebările să fie relativ puține (între 7 și 10), de asemenea ele trebuie să fie foarte bine alese, bine formulate și clare, iar în dinamica de grup putând intervenii noi întrebări care nu au fost stabilite în ghidul de interviu și care ar putea fi la fel de importante. Tot în cadrul focus grupului în cazul în care se dorește cercetarea unor fenomene sau percepții sociale este de dorit ca, participanții să provină din același mediu social (să fie omogen) (P. Iluț, *op. Cit.*, P. 96.) și (Krueger, Richard A, 2005: 21-26)

Pentru culegerea unor date calitative privind accesibilitatea și dificultățile întâmpinate la mediile fizice, cultural-informaționale și comunicaționale, precum și desprinderea principalelor dificultăți pe care le întâmpină persoanele cu deficiențe vizuale la integrarea socială, s-au realizat opt interviuri de grup (focus grupuri). În cadrul acestor focus grupuri au fost culese date atât din perspectiva persoanelor cu deficiențe vizuale cât și din perspectiva persoanelor fără deficiențe vizuale. Astfel, s-a realizat o paralelă comparativă între aceste două percepții. Pentru înțelegerea oricărui fenomen și acțiune, este indicat a se avea informații complementare (înțelegerea accesibilității și a integrării